

RETORN AL MONTSENY

FRANCESC BOFILL SURÍS

POEMES

Us oferim una mostra dels poemes de Francesc Bofill i Surís.

Creiem que el seu avi, Guerau de Liost, no podria recollir millor homenatge que aquests preciosos sonets. Contenen la seva potència poètica, el seu amor pel Montseny i el mateix esguard filosòfic i transcendent. Són l'obra d'un fill bo que ha recollit amb amor el llegat rebut i l'ha sabut portar més enllà amb la lleugeresa del vent.

Compartir-los amb vosaltres fóra la seva felicitat com ho és la nostra,
Família Bofill Surís

RETORN AL MONTSENY

El temps, Montseny, m'amara d'instant
quan m'empares, muntanya ferrenya.
A la teva falda, una veu m'ensenya
amb la claredat de quan era infant.

El sol talla l'aire com un diamant,
salta la paitida darrere la penya.
A Sant Segimon l'ermità se senya
i el núvol que reia se'n torna plorant.

Amb un grapat d'antigues ametistes
sota l'acàcia m'espera Guerau.
Trobant es consolen les ànimes tristes

i la casa bruna es muda en palau.
Dóna'ns avui, Montseny etern, si et plau,
un punt de folia i un cabdal de pau.

II

M'assec al pedrís a contemplar la posta,
No és l'hora del negre, mes el blanc ja mor,
la muntanya eterna s'allita al meu cor
i de nou em sento, Montseny, el teu hoste.

L'íntim intercanvi em don la resposta
de l'Art que transforma la matèria en or.
El si de la pedra destil·la l'amor,
filtre de vivents, que els esperits acosta.

En tu he crescut i teva és la nissaga
que em donà la vida i m'oferí aquest món.
I entre arestes de llum i d'obaga

en la nit serena la lluna s'amaga
al Gorg Negre. I dalt a Coll Pregon
em parles de l'origen i del temps que es pon...

TRES SONETS

SOMNI

Captiu del son cerco un somni de grandesa
per viure, si obro els ulls, un gran desvetllament.
De peu al portal, més enllà del pensament,
L'insomne i el dorment es donen la mà estesa.

S'enfonsa l'horitzó, el cel, de l'escomesa,
encén milers d'estels; orient es fa occident.
Al regne de la nit el temps s'atura, atent,
la cambra del vident és una flama encesa.

Esquinço el vel frondós d'un espès somieig,
la lluror del misteri em fa veure que hi veig.
El silenci fa sons, les ànimes es fonen.

No somia el despert, no dorm el deixondit,
s'arresta l'univers, les estrelles es ponen:

tinc un peu a terra i l'altre a l'infinit!

TEMPS

Fugint fingeix el temps que l'espai transmuta
D'avui a demà i d'ara vers ahir.
L'adés té un passat, un futur l'avenir,
concert de moments on mil senders fan ruta.

Flueixen els fets en una massa bruta
que la ment destria per teixir el camí
d'una vida meva que no viu en mi
i com fum es fon, cap al cel enduta.

Si predir enlluerna, recordar és ingrát,
l'instant que s'esmuny quan neix ja ha finat:
Tot se'n va, i en canviar tot, res no s'immuta.

Només el present revela a qui l'escruta
amb els ulls oberts i l'esperit alçat
l'immòbil gir de l'eix que mou l'eternitat.

TRIP

Immers en la foscor de la ignorància,
travesso l'oceà del sofriment,
la vida és un miratge de la ment,
l'encuny esquiu d'una subtil fragància.

Voldria volar lliure en la distància,
respirar afranquit i amb l'esguard atent
escoltar en la nit el silenci ardent
que el cor eleva i en lleva tota l'ànsia.

Un joc de miralls m'atrau i em confon,
Retalls d'aparença basteixen un món.
Dormo i em desvetllo, no surto del son.

Si l'amic veig cercar com jo el sentit,
una flama viva en cada esperit,
el dubte es fa certesa i l'absurd, envit.

POEMES ESPARSOS (Fragment)

CAMINS DEL VENT

Alè de cel, flor de brisa,
aura d'aire, vol d'ocell.
Ara mateix em perdria
Pels serens camins del vent.

Ombra de fred, llum encalmada,
Oreig, torb i sol ardent.
Al meu cor recer us daria,
Per sempre, camins del vent.

I quan emprengui la ruta
que fi ni retorn entén
volarem en l'or del dia
abraçats, camins del vent...

JOSEP MORAGUES,
UN MONTSENYENC
IL·LUSTRE, EN EL TERCER
CENTENARI
DE LA SEVA MORT

ANTONI PLADEVALL I FONT

Enguany s'ha celebrat a Sant Hilari i a altres indrets de Catalunya *L'any Moragues* o any en el que es commemora el tercer centenari de la mort afrontosa i plena de befes que els borbònics o felipistes donaren a Josep Moragues, general català durant la Guerra de Successió, per a avís i escarni de tots els catalans que s'havien resistit al pretendent francès el Duc d'Anjou, aspirant a la corona espanyola, després rei Felip Vè d'Espanya. Per aquesta causa ara Moragues, és considerat per tots el catalans com un autèntic heroi i màrtir de Catalunya.

Josep Moragues, nascut dintre del terme de Sant Hilari Sacalm, però en el seu vessant que mira a les Agudes i casat en primeres núpcies amb una montsenyenca, la Rosa de Regàs de Santa Maria de Liost, del municipi d'Arbúcies, fou anomenat el *diable del Montseny*, per la seva valentia i traça en escapar-se, quan lluitava per impedir el pas dels combois que portaven armes i queviures a les tropes felipistes que assetjaven Barcelona ; és lògic per tant i de justícia que avui l'evoquem en les nostres Monografies, com tenim de costum de fer-ho amb totes les persones destacades filles o vinculades amb el Montseny. Per això donem aquí un petit tast del vida, que és un resum del que varem exposar molt amplament i de manera ben documentada en el llibre *El General Josep Moragues, heroi i màrtir de Catalunya*, 2ª edició, Ajuntament de Sant Hilari Sacalm, Diputació de Girona, del 2007.

EL PAGÈS

Josep Moragues era l'hereu d'Isidre Moragues casat amb Maria Sobrevia, filla del mas d'aquest nom de Seva, propietaris del mas Moragues, de Sant Hilari Sacalm. Moragues era un mas benestant que posseïa dues masoveries, una d'elles, la única ara habitada, dita els Cortals del Mig del Pla de les Arenes tota aquesta la propietat es troba al sector més meridional del municipi en contacte i enfront del Montseny.

Bust de Moragues a Sort (1981), obra de Rosa Martínez de Madirolas.

Als seus orígens, documentats des del 1999, havia estat un mas remença però des del segle XVI era un mas notable de gent ben posicionada i respectable.

Josep fou l'únic fill baró i tingué dues germanes, Maria i Teresa, casades amb menestrals de Sant Hilari.

Nasqué el 28 de febrer de 1669 i quan tenia 14 anys morí el seu pare i li calgué, amb la seva mare, posar-se al front de la direcció del mas. Com tot pagès i gent del país emprava simplement un sol cognom, el de Moragues, el segon se li afegiria en ennoblir-lo.

La documentació l'acredita com a pagès benestant i per aquesta causa el 1693 es casà amb Cecília

de Regàs, filla del mas Regàs de Lliors, del terme d'Arbúcies, habitat per una família ennoblida el 1622 amb el títol o grau de ciutadans honrats de Girona.

PATRIOTA I GUERRILLER

Una part de Catalunya, sobretot la més propera als Pirineus, es va veure almenys quatre vegades atacada i en part ocupada per invasions de les tropes franceses entre el 1652 i el 1698. La causa d'això fou perquè el 1641, durant la guerra dita del Corpus de Sang, contra la mala política del rei i del comte duc d'Olivares, Catalunya voluntàriament a França, però el 1652 retornà a la obediència del rei Felip IV, per les arbitrarietats dels francesos. Aquests no volien deixar perdre Catalunya i per això feren sovintejades incursions per recuperar el nostre país

Contra aquestes invasions franceses es creà a la vegueria Osona, de la que Sant Hilari aleshores formava part, la companyia o petit terç d'Osona, dirigit pel veguer Ramon Sala i Sasala (1692-1697), en el que participaren molts destacats osonencs, com Josep Mas de Roda, en Francesc Macià dit Bac de Roda, els Puigs de Perafita, els Regàs, Cortada etc.

En Moragues, gran patriota, es posà al servei d'aquesta companyia, formada bàsicament per gent de sometents, i aviat fou encarregat pel mateix veguer per reclutar gent de les Guílleries per a combatre els francesos.

No tenim massa notícies de la seva actuació durant aquest temps, només consta que en una de les invasions franceses a Sant Hilari va matar un sentinella francès i per això fou perseguit sense poder ésser capturat.

La trista conseqüència de tota aquesta etapa de desgavell fou que França es va annexionar tota la Catalunya francesa o del nord dels Pirineus i bona part de la Cerdanya, pel desventurat tractat dels Pirineus del 1659, signat entre els enviats de Felip IV de Castella i els del rei Lluís XIII de França.

França va deixar d'atacar Catalunya, quan acabava el segle XVII per no perjudicar la candidatura a la successió al tron d'Espanya del Duc d'Anjou, nét de rei Lluís XIV de França, candidat a la corona d'Espanya, enfront de l'Arxiduc Carles d'Àustria o d'Habsburg, que tenia més simpatia entre els catalans. El rei espanyol Carles II va decidir-se per pressions de darrera hora pel candidat francès, que començà a regnar el 1700, amb el nom de Felip Vè. Per aquest motiu un grup de gent dels voltants de la Plana de Vic, entre ells Moragues va formar un grup de gent armada, que serà coneguda com els *vigatans*, totalment oposada al primer rei Borbó i als que el seguien, pel mal record que tenien de les invasions franceses abans esmentades.

Pel mateix temps a la Plana de Vic hi havia lluites internes, sobretot a Manlleu, entre hisendats i gent més senzilla. En elles hi estava especialment involucrat el seu cosí Regàs, que pretenia un monopoli dels molins de Manlleu. Aquestes lluites enfortiren el grup de *vigatans*, i per a castigar-los, sobretot per la oposició a Felip Vè, el virrei o lloctinent de Catalunya, Fernàndez de Velasco, va enviar homes seus armats des de Barcelona vers la Plana de Vic.

Moragues prenia part activa en aquestes lluites i a través de Francesc Puig de Perafita i altres *vigatans* establiren aviat contacte amb els partidaris de Carles d'Habsburg, a favor del qual s'havia format la Gran Aliança de la Haia integrada per Anglaterra, Holanda, Àustria i Alemanya, que volia enderrocar Felip Vè i posar-hi a l'Arxiduc d'Àustria, aviat conegut com a Carles III.

EL PACTE DE SANT SEBASTIÀ

Les tropes de la Gran Aliança, amb base a Portugal, havien intentat desembarcar prop Barcelona per l'estiu del 1704, però el desembarcament fou un fracàs perquè no hi havia cap tropa a l'interior del país que els protegís o fes de cap de pont per facilitar el desembarcament, car la flota estava formada per molts vaixells i barques que portaven homes, cavalls, armament i queviures. Per a remeiar aquest primer fracàs enviaren emissaris per a negociar amb els *vigatans* perquè fossin la tropa armada que protegís la platja on volien fer un nou desembarcament.